

Bijlage 2 WORKSHOP – WOORDEN IN BEWEGING

Begeleiders versie

Doel: Deelnemers **bewust** maken van het belang en effect van taalgebruik en woorden in een context van migratie en superdiversiteit. De workshop **verlaagt de drempel** naar de aanbevelingen en handvatten uit het lexicon. Ze brengt deze in praktijk, de publicatie dient dan enkel als naslagwerk.

Doelgroep: Achterban, medewerkers en sympathisanten van de betrokken organisaties die de ideeën van Other Talk en de aanbevelingen van Woorden in Beweging praktisch willen ondervinden. De workshop probeert voor iedereen toegankelijk te zijn. Mogelijk is extra aandacht nodig wanneer mensen met een lage geletterdheid deelnemen (oefeningen met lezen). Ook voor mensen met beperkte mobiliteit moeten mogelijk enkele aanpassingen gebeuren (oefening waarbij men zich in de ruimte moet positioneren).

Aantal: 8 tot 15 personen per sessie.

Timing: Er is ongeveer 80 minuten voorzien. Afhankelijk van de beschikbare tijd kunnen bepaalde oefeningen (4) worden ingekort.

Begeleiding: De begeleider moet het lexicon 'in de vingers' hebben om hiernaar correct te verwijzen en vragen van deelnemers met **het lexicon te verbinden**. Er is een **presentatie** (powerpoint) voorzien die je door de oefeningen loodst, maar de workshop kan ook zonder projectie begeleid worden. Het is belangrijk dat de begeleider **de veiligheid van alle deelnemers** garandeert, zowel ten aanzien van personen met een migratieverleden en personen van kleur die in deze context extra kwetsbaar zijn; als ten aanzien van personen die vooral woorden gebruiken die eerder polariserend en negatief aanvoelen of die op erg veel weerstand botsen.

Benodigheden:

- Powerpoint en projectie mogelijkheid (optioneel)
- Pennen (+ papier)
- Afdrukte versie oefening 3 (evenveel als het aantal deelnemers)
- Post-its (liefst in 3 verschillende kleuren)

• **Start**

Leg uit wie je bent, hoe de workshop zal verlopen (4 oefeningen) en wat het doel is (bewustzijn, lexicon in praktijk).

Benadruk het belang van *safe space* en leg uit dat er geen juiste of foute (ant)woorden zijn. Eis een positieve en open attitude van de deelnemers, maar geef ook mee dat ze zelf hun grenzen kunnen aangeven.

- **Oefening 1: Wie ben jij? (15')**

Kennismaking

Kies 5 woorden om jezelf te omschrijven. Rangschik deze woorden naar belang voor jou (in deze context). Lees ze voor van minst naar meest relevant.

Laat iedereen één voor één aan het woord. Stel daarna volgende vragen:

- Hoeveel van deze woorden verwijzen naar kleur, herkomst, afkomst, cultuur, culturele achtergrond ...)
 - ➔ Handvat 1: Benoem enkel wat relevant is.
- Hoeveel van deze woorden zijn een kenmerk of bijvoeglijk naamwoord? Hoeveel zijn zelfstandige naamwoorden? Klopt de omschrijving nog als men van het bijvoeglijk een zelfstandig naamwoord maakt (of omgekeerd)? Hoe voelt dit aan?
 - ➔ Handvat 3: Benadruk het mens-zijn. Iedereen heeft veel verschillende kenmerken
- Voel je je comfortabel als het 5de woord het enige woord is dat we van je weten?
 - ➔ Zie ook 'kruispuntdenken': een mens is een verzameling van verschillende kenmerken, soms kan de optelsom van deze kenmerken discriminatie versterken.
 - ➔ Let op met veralgemeningen!
- Zou (voorbeeld) veralgemening nog steeds terecht aanvoelen? Zou dit fijn aanvoelen?
 - ➔ Handvat 5: vraag na of mensen zo genoemd willen worden

- **Oefening 2: Invuloefening op voeten (alternatief projectie diavoorstelling) (15')**

Volgens de principes van "een gesprek op voeten" (cf. Deep Democracy).

Dadelijk krijg je op het scherm een invuloefening. Bij iedere zin heb je de keuze uit vier woorden. Je plaatst jezelf in de ruimte op basis van het woord dat je verkiest. Bespreek in groep waarom je dit woord koos. Op basis van de argumenten van anderen mag m'n zich herpositioneren: dichterbij of verderaf naarmate men meer of minder akkoord is.

- Aan het kanaal logeren *migranten / asielzoekers / vluchtelingen / illegalen* in tentjes
- ➔ zie p.10 Migreren. Migranten gaat over mensen onderweg. Dit kan dus gebruikt worden.
 - ➔ zie p.16 Asielzoeker. Dit lijkt de meest correcte als men de situatie in België voor ogen heeft. De meesten die op dit moment logeren in tentjes of op straat in Brussel zijn mensen die een verzoek indienden voor internationale bescherming.
 - ➔ zie p.15 Vluchteling. We spreken liever van mensen op de vlucht. Een vluchteling is iemand die erkend is door onze overheid.
 - ➔ zie p.18 Illegaal. Niemand is illegaal. Mensen kunnen onwettig op het grondgebied verblijven of illegale zaken doen.

Mijn *Syrische / Arabische / islamitische / over-* buurman heeft mooie bloemen op de vensterbank.

- ➔ zie handvat 1: Benoem enkel wat relevant is.
- ➔ Bijvraag: wanneer kan het vermelden van nationaliteit, herkomstregio, of levensbeschouwing wel relevant zijn? (bvb. doet mee aan de ramadan, zit aan de televisie gekluisterd nu het geweld [in Syrië] weer oplaait ...)

Mijn broer vliegt als *expat / migrant / toerist / ...* naar zijn partner die in Senegal woont en werkt.

→ Allen zijn correct, maar impliceren verschillende zaken. Zie ook p.14 Migratiemotieven.

In de sociale kruidenier meldt zich *een Marokkaan / een persoon zonder wettig verblijf / een vluchteling / een persoon zonder papieren* die graag beroep doet op de werking.

→ De reden waarom die persoon beroep doet op de werking is omdat hij niet wettig in het land verblijft. Zie ook p. 18 Illegaal. Ook vluchteling kan correct zijn. Net als Marokkaan(s) al lijkt dit hier minder relevant.

In de klas van mijn zoon zitten veel *zwarte / niet-witte leerlingen van kleur / met een donkere huidskleur*.

→ Zie vanaf p. 28 Huidskleur. Verwijs je naar de huidskleur of een geheel van ervaringen dat verband houdt met huidskleur. Zie ook handvat 7: Benoem wat iemand is, niet wat hij niet- is.

De nieuwe studentenbegeleider is zelf *Oegandees-Belgisch / Oegandese Belg / van Oegandese oorsprong / in Oeganda geboren*.

→ Zie p.22 Nationaliteit en p.21 Herkomst.

- **Oefening 3: Scenario** (5' + 20' + 10')

→ Zie aparte documenten. Te printen voor elke deelnemer.

Elk groepje van drie personen krijgt een dialoog. Twee mensen lezen de dialoog luidop voor, een derde is toehoorder (en leest de tekst niet mee). Na het lezen delen ze ervaringen en bedenkingen. Ze wijzigen de tekst waar ze het anders zouden zeggen.

→ We dagen deelnemers uit om woorden die niet de hunne zijn in de mond te nemen en te voelen hoe dat al dan niet schuurt. De toehoorder ervaart het gesprek anders. Daarnaast brengt het een gesprek over woorden op gang.

Na de eerste reacties gaan deelnemers in hun groepje aan de slag met de bijhorende vragen.

Daarna koppelen ze in de voltallige groep. Er is ruimte om nog enkele vragen of gevoeligheden aan te kaarten.

Volgende vragen kunnen het plenaire gesprek sturen:

- Wat voelde niet fijn om te zeggen? Heb je deze woorden of zinnen kunnen vervangen?
- Over welke woorden twifelen jullie nog?
- Waarover was er discussie in jullie groep
- Zijn toeschouwer en lezer verschillende dingen opgevallen?

- **Oefening 4: Terugkoppeling met post-its (10')**

Other Talk loopt voor ons als project stilaan ten einde, voor onze organisaties echter – en we hopen voor jullie ook – is die een startpunt om verder met de woorden en inzichten aan de slag te gaan. We blijven in beweging!

Jullie krijgen post-its in verschillende kleuren. Je mag drie vragen beantwoorden (per categorie mag je meerdere post-its schrijven) – één per kleur.

- Wat wil je nog meegeven aan de ons, de makers van het lexicon en de organisatoren van vandaag?
- Wat wil je na deze dag delen met de aanwezigen? (inzichten, ervaringen, bedenkingen, aanvullingen)
- Waarover praat je graag verder? Welke vragen heb je nog?
➔ Zet hierbij zeker je naam zodat andere je hierop kunnen aanspreken.

+ 5' uitlooptijd